

**CENTRUM TRANSKULTUROWYCH STUDIÓW POSTTOTALITARNYCH
WYDZIAŁU FILOLOGICZNEGO UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO**

PROGRAM

międzynarodowej konferencji naukowej

***KULTURA I HISTORIA XIX-XXI WIEKU
NARODÓW EUROPY ŚRODKOWEJ, WSCHODNIEJ
I POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ CZYTANA
„HAMLETEM”***

13 czerwca 2024 roku

Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego we Wrocławiu,
pl. Wolności 7A

KOMITET PROGRAMOWY:

Kierowniczka naukowa: prof. dr hab. Agnieszka Matusiak

Członkinie i Członkowie: dr hab. Sylwia Nowak-Bajcar, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński), prof. dr hab. Ołena Bondareva (Kijowski Uniwersytet im. Borisa Hrinchenki/Narodowe Centrum Sztuki Teatralnej im. Łesia Kurbasa w Kijowie, Ukraina), prof. dr hab. Mirja Lecke (Universität Regensburg, Niemcy), prof. dr hab. Izabella Malej (Uniwersytet Wrocławski), dr hab. Beata Pawletko, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski), dr hab. Beata Waligórska-Olejniczak, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Tania Plawuszczak-Stech (Canadian Institute for Ukrainian Studies, University of Alberta, Toronto Office), dr Marko R. Stech (Canadian Institute for Ukrainian Studies, University of Alberta, Toronto Office), prof. dr hab. Alla Tatarenko (Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie), prof. dr hab. Miloš Zelenka (Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, Czechy)

Sekretara: mgr Viktoria Kushnir; **Tłumaczenie:** dr Joanna Woźniczak

PARTNERZY ORGANIZACYJNI KONFERENCJI:

- ❖ Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego we Wrocławiu
- ❖ WATCH DOCS. Człowiek. Prawa w Filmie

CZWARTEK, 13 CZERWCA 2024

**10.00-10.30 OTWARCIE OBRAD I PRZYWITANIE UCZESTNIKÓW
KONFERENCJI PRZEZ:**

- 1. Prodziekanę ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą Wydziału
Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego**
dr hab. Justynę Ziarkowską, prof. UWrocław
- 2. Kierowniczkę Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego
we Wrocławiu**
Małgorzatę Bruder

Część I obrad 10.30-12.15

Moderują: prof. dr hab. Izabella Malej, prof. dr hab. Miloš Zelenka

Czas wystąpienia: 20 minut

10.30-10.50 prof. dr hab. Miloš Zelenka (Jihočeská Univerzita
v Českých Budějovicích, Czechy)

Europa Środkowa i czeskie odczytanie Hamleta

10.50-11.10 assoc. prof. Kinga Földváry (Pázmány Péter Catholic
University, Hungary)

Hungarian Variations on "Hamlet" on Screen in the Post-war Period

11.10-11.30 prof. dr hab. Andrzej Małkiewicz (Uniwersytet
Zielonogórski)

*Nie czas na hamletyzowanie. Politycy i społeczeństwo
Ukrainy wobec rosyjskiej agresji w 2022 roku*

11.30-11.50 dr hab. Bożena Zoja Zilborowicz, prof. UMK (Toruń)

*Personalizacja zła. Uwagi o dzienniku pierwszego roku
wojny Grzegorza Przebindy*

Dyskusja: 11.50-12.15

PRZERWA KAWOWA: 12.15-12.50

Część II obrad 12.50-15.00

Moderują: prof. dr hab. Bogusław Bakuła, dr hab. Beata Pawletko, prof. UŚ

Czas wystąpienia: 20 minut

12.50-13.10 prof. dr hab. Izabella Malej (Uniwersytet Wrocławski)

Maski Aleksandra Błoka. Hamlet

13.10-13.30 prof. dr hab. Bogusław Bakuła (UAM w Poznaniu)

„Hamlet” Stanisława Wyspiańskiego

13.30-13.50 dr hab. Beata Pawletko, prof. UŚ (Sosnowiec)

Galaktyka faktów. O edukacji i życiu kulturalnym obozu w Terezynie

13.50-14.10 prof. dr hab. Ołena Bondareva (Kijowski Uniwersytet im. Borisa Hrinchenki/Narodowe Centrum Sztuki Teatralnej im. Łesia Kurbasa w Kijowie, Ukraina)

To be or not to be. Existential markers of Ukrainian resistance to the Russian aggressor in Drama 2022/2023

14.10-14.30 prof. dr hab. Agnieszka Matusiak (Uniwersytet Wrocławski)

Ofelizm w twórczości Tarasa Szewczenki

Dyskusja: 14.30-15.00

PRZERWA OBIADOWA 15.00-16.00

16.00-16.40 dr Marko R. Stech (Toronto, Kanada)

Prezentacja projektu *Szekspir po ukraińsku z drugiej strony żelaznej kurtyny* [Шекспір українською по той бік залізної завіси], т. 1-3, wydawanego przez Canadian Institute of Ukrainian Studies, University of Alberta (CIUS)

16.45-17.45 Spotkanie z Wołodymyrem Rafiejenką (online)

Wołodymyr Rafiejenko (ur. 1969) - ukraiński pisarz i poeta, eseista, tłumacz, wykładowca, do 2018 roku swoje teksty pisał wyłącznie po rosyjsku. Potem przeszedł na język ukraiński. Można go nazwać jednym z głównych narratorów rosyjsko-ukraińskiej wojny, nazwanej przez Ukraińców Wielką Wojną. Pisarz ma na swoim koncie powieść *Najdłuższe czasy* (2017), która w metaforyczny sposób opowiada o okupacji Doniecka – rodzinnego miasta pisarza, skąd wyjechał latem 2014 roku. Jego pierwsza ukraińskojęzyczna powieść *Mondegrin. Pieśni o śmierci i miłości* (2019) także na swój sposób opowiada o wojnie, chociaż toczy się ona między wierszami. Rafiejenko toruje w niej ścieżkę znaną wielu Ukraińcom: zmiana języka rosyjskiego na ukraiński to droga, którą przeszedł sam pisarz. Z kolei powieść *Petrykora – zapach ziemi po deszczu* (2023) stała się reakcją na nowy test – inwazję na pełną skalę w 2022 roku, w wyniku której wieś Poroskoteń (obwód kijowski, rejon buczański), w której wówczas mieszkał Rafiejenko z rodziną, znalazła się pod rosyjską okupacją. Z tych samych powodów powstała antologia *Wojna 2022: eseje, wiersze, dzienniki*, której Rafiejenko jest inicjatorem i redaktorem oraz dramat *Sygnaty życia albo Verbum caro factum est* (2022).

18.00-19.00 KOLACJA

19.00-20.00 Czytanie performatywne sztuki Wołodymyra Rafiejenki
Sygnaty życia albo Verbum caro factum est

Reżyseria: Marzena Sadocha

Wykonanie: studentki i studenci I roku mgr studiów ukrainistycznych Instytutu Filologii Słowiańskiej UWr

Mateusz Barański, Natalia Krzesaj, Weronika Nędza, Julia Nowicka, Yanina Ordynets, Olha Repeshko, Zofia Róziewska, Denys Sadovsky, Tetiana Semeniuk

Tłumaczenie: Mateusz Barański, Weronika Nędza; tekst przejrzała Agnieszka Matusiak

Streaming internetowy (facebook): Tomasz Pawlik

Kuratorka projektu: prof. dr hab. Agnieszka Matusiak

Sygnaty życia albo Verbum caro factum est to dramatyczny debiut ukraińskiego pisarza Wołodymyra Rafiejenki. Wiosną 2022-go roku autor zmuszony był żyć miesiąc pod okupacją rosyjską na letniskowych ogródkach działkowych między Buczą a Borodzianką. Prezentowana sztuka jest próbą nadania sensu, przez pryzmat literatury, własnemu, traumatycznemu doświadczeniu rosyjsko-ukraińskiej wojny, trwającej na Ukrainie od wiosny 2014 roku. Bohaterami sztuki jest kilkanaścioro przypadkowych osób, które w pierwszych dniach pełnowymiarowej inwazji znalazły się na działkach letniskowych „Podmiejskie ogrody”. Łączy ich wspólna potrzeba – złapać ulotny zasięg telefoniczny, który sporadycznie pojawia się na leżącej nieopodal leśnej polanie. Jednak życie w czasie wojny traci swoje typowe granice i z żywymi ludźmi zaczynają się kontaktować zmarli krewni, bohaterowie Szekspira czy Edgara Allana Poe, a nad głowami działkowiczów rozpościera się usiany migoczącymi gwiazdami ukraiński kosmos.

Barokowo pyszna, brutalna i bolesna sztuka Wołodymyra Rafiejenki opowiada o cenie, jaką czasem człowiek płaci za prawo, kiedy pragnie wpłynąć na to, nad czym nawet śmierć nie sprawuje władzy.

Marzena Sadocha - dramatopisarka, reżyserka, redaktorka „Notatnika Teatralnego”.

Dramaturżka przedstawień „LINCZ: Pani Aoi. Wachlarz. Szafa”, reż. A. Olsten 2007 i „Hamlet” reż. M. Pęcikiewicz, 2008, „Come true” reż. M. Stankiewicz, 2017.

Autorka dramatów „Małe dziecko” (2011), „Za chwilę spadnie bomba” (2012), współautorka „Czy Pan to będzie czytała na stałe?” (reż. M. Kmiecik 2012), „Media Medea” (premiera, reż. M. Liber, 2015), „Szukam na twoim ciele. Snapchat” (czytanie: reż. E. Marciniak, 2014), „Ptaki które jem” (czytanie: reż. M. Liber, 2014), „Dopóki mam język. 16 minut” (czytanie: reż. M. Liber, 2016), „Tu mówi Elektra” (reż. M. Sadocha, Teatr Muzyczny Capitol, 2017), „Lodowce właśnie się topią” (czytanie: reż. A. Pałyga, 2020), „Język, którego nie ma” (2020), „Ruiny Europy” (2021), „Gatunki zagrożone” (2024).

Dramaty dla dzieci i młodzieży: „Brudny śnieg” (2016), „Słowa mają czołgi” (2017), „Płakusianie” (2020), „Lodowa księżniczka” (2024).

Performanse „My, karły” (Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego, 2011), „Roma movie” (Teatr Polski we Wrocławiu, 2012), „Mów do mnie głębiej” (BWA Studio, 2017), „Nieuniknione” (BWA Studio, 2018), „Noc przed oczyma nagle upadła” (Instytut im. Z. Raszewskiego w Warszawie, 2019), „Nie pytaj mnie” (Muzeum Współczesne Wrocław 2019), „Dosłownie fizyczny skurcz serca”, „Wojny zapomina się szybciej niż ludzi” (Wrocławski Teatr Współczesny, 2019, 2022), „Serce ustało” (Muzeum Pana Tadeusza 2023).

Czytania m.in.: „HamletMaszyna” (Teatr Polski we Wrocławiu, 2008), „Za chwilę spadnie bomba” (2013), „Mały książę” (2013, 2014), „Łaknąć” S. Kane (PC Drama Gdańsk 2019), „Czasy żywe” (Instytut im. J. Grotowskiego, 2020), „Nigdy więcej, zawsze mniej” (Festiwal opowiadania, 2023). „Autobiografia Krystyny Lupy” (Układ Formalny, 2024).

Prace wizualne: „Media Medea”, „Nie pytaj mnie” „Ludzie dzieci” były częścią wystawy „Polska gościnność” we Wrocławskim Muzeum Współczesnym (2019), „Stan wyjątkowy” (Galeria Gepperta, 2023).

Reżyserka i autorka tekstów słuchowisk „Ptaki nocne” (Muzeum Pana Tadeusza, 2020), „Białe noce” (2021), „Moja śmierć to kwestia czasu” (2022). Za „Ptaki nocne” otrzymała główną nagrodę w pierwszej edycji ogólnopolskiego konkursu „DIG IT” organizowanego przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie.

Tekst „Monolog o rzeczach najważniejszych” wystawiony był w Teatrze Arabesky w Charkowie (reż. S. Oleshko, 2018).

Dramat „Lodowce właśnie się topią” zwyciężył w konkursie na dramat Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Katowicach, 2020.

Dwukrotna stypendystka MKiDN w dziedzinie teatru, ZAiKS, stypendystka Miasta Stołecznego Warszawy i Prezydenta Wrocławia. Doktorantka DSW wyróżniona w dziedzinie sztuki w konkursie doktoranckim im. J. Grotowskiego.

Jej dramaty drukowały „Dialog”, „Notatnik Teatralny” i „Opcje”.

PIĄTEK, 14 CZERWCA 2024

19.00. Pokaz filmu *Syndrom Hamleta* (reż. Elwira Niewiera i Piotr Rosołowski)
- limitowany online dostęp

Wojna mocno odcisnęła się na pokoleniu młodych Ukraińców. Kilka miesięcy przed inwazją Rosji na Ukrainę w 2022 r. pięcioro bohaterów, zainspirowanych motywami „Hamleta”, wraca na scenie do brutalnych doświadczeń ostatnich lat, próbując przezwyciężyć swoje traumy. Każdy z nich na swój sposób zmagają się z rozczarowaniem, bezsilnością czy gniewem. SŁAWIK jako żołnierz przeszedł przez prawdziwe piekło wojny i niewoli. KATIA chce, by matka w końcu wybaczyła jej pójście na front. RODION uciekł z ogarniętego konfliktem Donbasu i jako osoba LGBT zmagają się z rosnącą homofobią w porewolucyjnej Ukrainie. ROMAN, który jako sanitariusz wojenny ratował rannych żołnierzy, wciąż walczy z traumatycznymi wspomnieniami. OKSANA chce po prostu zapomnieć i wyjechać z kraju. Jednak co znamienne, dla nich wszystkich bez względu na to jakie wartości reprezentują ostatnie lata były serią wstrząsających doświadczeń, które brutalnie odcisnęły się na ich psychice. Dla każdego z nich teatralna scena staje się trybuną, z której mogą wykrzyknąć swoje żale zadając sobie równocześnie hamletowskie pytanie: być albo nie być?

Obserwując z kamerą proces powstawania spektaklu, film „Syndrom Hamleta” z bliskiej, intymnej perspektywy portretuje pierwsze ukraińskie pokolenie urodzone po rozpadzie ZSRS, które próbuje zmienić targany konfliktami kraj i uporządkować swoje życie.

Film udostępniony dzięki uprzejmości Międzynarodowego Festiwalu Filmowego WATCH DOCS. Prawa Człowiek w Filmie.